

Gov 2.0 Summit: heeft Nederland een Obama nodig?

Davied van Berlo

In mei dit jaar werd ik verkozen tot Informatieprofessional van het Jaar. Onderdeel van die prijs was een geldbedrag, te besteden aan een studiereis. Ik koos voor de *Gov 2.0 Summit* in Washington, een voornamelijk Amerikaanse conferentie over overheid 2.0. Ik was niet de enige Nederlander op de conferentie. De Nederlandse delegatie bestond verder uit Mieke van Heesewijk van Burgerlink, Arnout Ponsioen van het ministerie van BZK, Henk Bos van het Informatiehuis en Mark Dijksman van Dijksman.com. Ook Ineke Schop van het NOIV bleek aanwezig. Gezamenlijk deden we live verslag in blogs, tweets, foto's en video op een interactieve site: <http://gov20s.ning.com>. Dat multimediale verslag was helaas niet geschikt voor dit blad – dan toch maar schrijven. Maar de diversiteit van alle bijdragen op de website wil ik niet kwijt. Vandaar dat het een verslag van citaten is geworden: van de sprekers op het podium en uit de blogs en tweets van de Nederlanders daar.

Overheid als platform

De conferentie werd georganiseerd door *Tim O'Reilly*, een uitgever die de term web 2.0 in de markt heeft gezet en nu ook overheid 2.0 wil agenderen. Hij heeft zijn uitgebreide netwerk ingezet om de meest interessante sprekers en voorbeelden bij elkaar te brengen. Hij probeert het idee van de overheid als platform voor het voetlicht te krijgen: “De rol van de overheid is om mensen bij elkaar te brengen rond een onderwerp en naar een oplossing toe te werken.” Die rol als platform kwam niet altijd even nadrukkelijk naar voren, maar ik heb vier vormen voorbij zien komen van de overheid als platform. Qua *infrastructuur*: de Federal Communications Commission (FCC) is bezig met een nationaal ontwikkelingsplan voor breedband, een investering vergelijkbaar met het wegennetwerk in de jaren 50. Als het gaat om *open data*: overheidsinformatie moet actief online worden gezet in een open format zodat anderen er diensten op kunnen ontwikkelen en nieuwe inzichten kunnen genere-

ren. Als derde *participatie*: de overheid kan een online platform aanbieden voor burgers om met elkaar of met de overheid te discussiëren. Tot slot *leiderschap*: de politiek en de overheid kunnen een visie bieden en een voorbeeldfunctie hebben voor hoe de samenleving in de 21e eeuw kan werken. Het eerste punt spreekt voor zich en daar zal ik verder niet op ingaan, de andere punten komen hieronder aan bod.

Open data

Het overgrote deel van de voorbeelden en presentaties ging over open data, bijvoorbeeld Carl Malamud (<http://Public.Resource.Org>) die zelfs een staande ovatie kreeg voor zijn pleidooi voor het openbaar maken van overheidsdata, vergaderingen van het Congres en wetsteksten. Vivek Kundra, CIO van de Amerikaanse overheid en de man achter *Data.gov*: “We need to change the way the federal governments interacts with the people, see people as innovators” (Citaat Mieke van Heesewijk). Er werden veel mashups getoond op basis van overheidsinformatie (kijk eens op www.datamasher.com) en prachtige visualisaties van ontwikkelingen. Amerikanen hebben duidelijk iets met data. De oproep was ook om niet te perfectionistisch te zijn in het controleren van de data.

Henk Bos citeert Kundra: “Bring it out and users will show the quality shortcomings instead of waiting years to clean it up.”

Overigens werden bij al dat gebruik van data maar weinig kritische vragen gesteld. Over de kwaliteit van de gegevens, over de wenselijkheid van bekendmaking, et cetera. Henk Bos: “Om privacyvragen wandelen ze altijd heen, deze jongens van Google, Facebook en Twitter. Die ruimte krijgt de overheid (terecht) niet.” En van wie is al die persoonlijke informatie die we online zetten eigenlijk? Sandy Pentland daarover: “Als we het gegevenseigendom niet regelen komen we dat vroeger of later tegen als show-stopper.”

Participatie

Open data stond dus stevig op de agenda, maar slechts weinig voorbeelden en presentaties gingen in op de mogelijkheden voor participatie en samenwerking. Henk Bos: “Mijn indruk is dat 2.0 vaak wordt gebruikt in de context van voorlichting, public relations of public affairs. Gewoon een vorm van betere presentatie aan de burgers, maar nog geen erkenning van het verschuiven van de machtsverhoudingen. De burger is de baas en de middelen zijn er nu om hem die rol te laten spelen.” Mark Dijksman daarover: “Er komen veel *apps* voorbij, maar ik mis discussie over representatieve tegenover directe democratie, de besparingen door participatie, de mentaliteitsverandering bij ambtenaren, enzovoorts.” Arnout Ponsioen: “Door sociale media groeit de verwachting dat beleidsmakers en beslissers bereikbaar en aanspreekbaar zijn: open data verplicht meer rekenschap af te leggen en ‘open policy making’ verplicht de overheid de input ook daadwerkelijk te verwerken en daarover verantwoording af te leggen.”

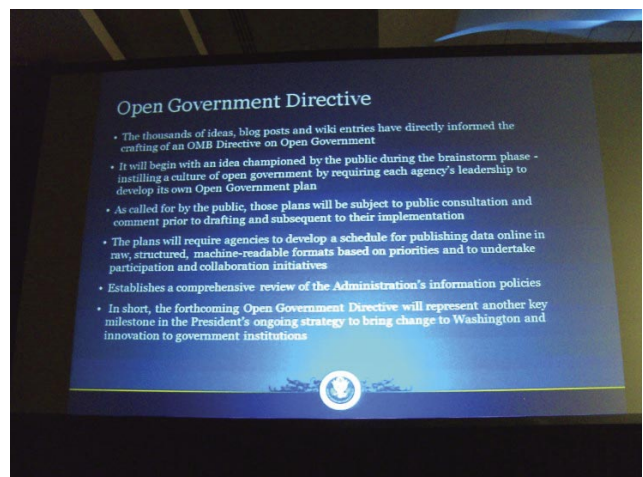
Er werd gesproken over ‘blur the line’ tussen publiek en privaat. Vint Cerf van Google vond ‘blend’ een betere term. Maar dan gaat het vooral over openbaarheid, niet over samenwerking. Alleen Macon Phillips van het Witte Huis ging een stap verder: “Het doel is om een platform te bieden zodat burgers met elkaar en met de overheid kunnen praten. Inzet van 2.0 is niet om te zenden maar om mogelijkheden voor participatie te creëren. Er is daar zoveel potentieel!” Dit verdient dus meer aandacht.

Leiderschap

Arnout Ponsioen: “Het is uiteindelijk allemaal mensenwerk, de sociale dynamiek achter de websites is cruciaal, de innovatie in de sociale processen bij burgers, overheden en de interactie tussen beide.” Die sociale dynamiek verandert door het web. En daardoor ook de manier van werken van de overheid. Scott Heiferman: “www.meetup.com draagt bij aan het laten groeien van een sociale infrastructuur op basis van gedeelde interesses.” Dat is een nieuw speelveld. Diverse medewerkers van Obama waren op de conferentie

aanwezig om hun verhaal te doen: Vivek Kundra (CIO), Aneesh Chopra (CTO), Macon Phillips (communicatie) en Beth Noveck (open overheid). Het is opvallend hoe eensgezind deze rechter- en linkerhanden van Obama zijn. Ze dragen een nieuwe manier van werken uit, een andere vorm van overheid, op basis van nieuwe waarden. Michell Kapor daarover: “De ICT-gemeenschap is toevallig op een set waarden gestuit die goed zijn voor innovatie. Die moeten we breder inzetten!”

Beth Noveck presenteerde het *Open Government Directive* dat de komende weken openbaar zal worden gemaakt. Dat document geeft richtlijnen over hoe overheidsorganisaties open kunnen worden en de samenleving kunnen betrekken. Wat mag wel en niet, hoe kun je iets aanpakken?

Voorstellen Open Government Directive

Daarbij gaat het niet alleen om openheid, participatie en samenwerking als waarden voor een overheid. En het gaat al helemaal niet om 2.0 als doel op zich. Het gaat erom dat de uitdagingen in het land vragen om samenwerking en om het gebruik van het potentieel van de gehele overheid en de gehele samenleving. Met 2.0 kun je problemen oplossen, daar richt haar beleid zich dus op. Ineke Schop: “Het model van overheid moet veranderen in het internettijdperk, want dit model werkt niet meer. De VS is er klaar voor, de mensen zijn er klaar voor. Er is wel een charismatisch leiderschap nodig om mensen te mobiliseren.”

Is dat wat ontbreekt in Nederland? Ik heb veel Amerikaanse ambtenaren gesproken hierover. Ze lopen tegen dezelfde vragen en problemen aan als in Nederland, maar een duidelijke lijn van boven helpt wel! Arnout Ponsioen: “2.0 moet nog meer worden geagendeerd in Nederland, het vraagt om een keuze vanuit de politiek.”

Hoe verder?

Zo'n stap vraagt nogal wat. En Ponsioen constateerde daarbij een aantal belemmeringen: “De overheidscultuur in het

Verkiezing Informatieprofessional van het Jaar 2010

Davied van Berlo, bedenker van het succesvolle initiatief 'ambtenaar 2.0', is op 10 juni 2009 door een vijfköppige vakjury verkozen tot *Informatieprofessional van het Jaar 2009*. Deze prijs is ingesteld door Prisma, de grootste afdeling van de

NVB (Nederlandse Vereniging voor Beroepsbeoefenaren in de Bibliotheek-, Informatie- en Kennissector) en wordt jaarlijks toegekend aan degene die volgens de jury in zijn/haar functie en/of voor de promotie van de branche het meest – in positieve zin – is opgevallen. De vakjury koos uit negen genomineerden die werden aangedragen door zowel het werkveld als de jury zelf. Van Berlo won de Gouden Prisma, een kunstwerk van Ellen Urselman en een cheque ter waarde van 2.500 euro, gesponsord door de NVB en te besteden aan een studiereis. Naast de vakjury kan ook het werkveld zijn stem uitbrengen; Nederlandse informatieprofessionals wijzen zo de winnaar van de EBSCO Publieksprijs aan (een cheque ter waarde van 1.000 euro). In 2010 wordt een nieuwe Informatieprofessional van het Jaar gekozen. Meer informatie over nomineren, de voorwaarden en de uiteindelijke verkiezing is te vinden op www.informatieprofessionalvanhetjaar.nl.

algemeen werkt belemmerend voor een succesvolle implementatie van gov 2.0: beperkte e-vaardigheden, e-awareness en algemene vaardigheden om met burgerinitiatieven om te gaan." En juist in die online sociale vaardigheden zit de

uitdaging. Melissa Jordan: "Tone is essential on the web." Mark Dijkman: "Het behoeft de nodige verandering in een organisatie nu de overheid zal optreden als regisseur tijdens online participatie. Wat moet je eigenlijk doen als regisseur? Hoe bereik je de mensen die je graag zou willen hebben op je platform? En belangrijker nog, hoe houd je deze mensen op je platform?" We moeten als overheid een nieuwe balans vinden. Clay Shirky daarover: "2.0-initiatieven moeten structuur geven, maar ook ruimte voor gebruikers om creativiteit bij te dragen. Niet binden."

Een voordeel is dat dat niet van de ene op de andere dag hoeft. Mieke van Heeswijk constateerde dat overheid 2.0 in de Verenigde Staten een *agile development process* is: kleine stapjes, verbeteringen direct doorvoeren, *live testing*. Start geen pilots; doe het wel of doe het niet. Dat is de enige manier om te leren en vooruit te gaan. Een tweede voordeel is dat door web 2.0 de ideeën, kennis en energie van alle medewerkers ingezet kan worden. "Managers moet de instrumenten leveren, uit de weg gaan om creativiteit de ruimte te geven en vervolgens het resultaat steunen."

En dat geldt niet alleen binnen één overheidsorganisatie maar ook tussen de onderdelen daarvan, het vermogen 'to share and to scale': het verspreiden en uitbreiden van goede concepten zodat niet elke overheidsorganisatie zelf het wiel moet uitvinden. Arnout Ponsioen bevestigde dat: "Samenwerking tussen overheden op web 2.0-gebied komt nog nauwelijks voor: iedereen ontwikkelt zijn eigen tools en houdt het besloten voor de eigen organisatie." Ambtenaar 2.0 heeft nog heel wat werk te verzetten dus! **IK**

Davied van Berlo is initiatiefnemer van Ambtenaar 2.0 en Informatieprofessional van het Jaar 2009.

Voor meer over de Gov 2.0 Summit zie <http://gov20s.ning.com> en het videoverslag op YouTube.

Het beste van HBO en wetenschap.

Scriptiewinkel.nl